

БАРВІНОК

Журнал ЦК ЛКСМУ та Республіканської Ради Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна для школярів молодших класів

№ 1
СІЧЕНЬ
1973

ЩЕДРИЙ ВЕЧІР

Володимир КОЛОМІЄЦЬ

Малюнок І. МАКАРОВОЇ

Два півники щедрували,
До віконця припадали:
— Ко-ко, Ладо, ку-ку-рі-ку!
Тобі щастя, тобі віку,
Тобі сонця до світлиці,
А нам — пригорщу пшениці.
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям на весь вечір!
І щиглики щедрували,
Під віконцем щебетали:
—Щедрик-ведрик, щедрівочка,
Не боліла б голівочка,
Ані ручки, ані ніжки —
Щоб Ладуся грала в сніжки.
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям на здоров'я!
А зайчики не уміли,
Їх кролики научили:
— Щедрик-чебрик, чебрицею—
Під красною світлицею
Трусим-трусим по сніжкові,
Аби росли чорноброві.
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям на здоров'я!
Навстіжень тут Лада двері:
— Любі гості, до вечері!
Тупіт! Шурх!
Закрутилось круг ялинки.

Чи то шубки, чи сніжинки?
— Трусь-трусь-трусь!
— Цінь-цінь-цінь!
Налітали у теплінь.
— Бе! ме-мее!
— Ках-ках-ках!
Розсідались по стільцях.
— Гу-гу-гуу!
— У-тю-тю!
Сам ведмідько на кутю.
— Тук-тук-тук!
— З Новим роком!
В парі дятел і сорока.
— Годі! Тихше!
Гвалту досить! —
Тато й мама за стіл просять.
— Нум за діло!
Гості всілись.
Раптом... крики знов почулись:
— А про нас,
Ви що — забулись?! —
Леся, Іра та Марійка,
Ще й Тарасик із Андрійком
До світлиці увалились,
Аж заледве умістились:
— Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим друзям на весь вечір! —
І пішло у нас гуляння.
Величання! Смакування!
— Нумо, гості дорогі,
Хай вам буде свято! —

— Ой, ніхто мене не любить... —
Лада ж йому:
— Бідний вовчик,
Ти не плач, ти — ловкий хлопчик,
Хлопчик-вовчик, вовчик-ловчик,
Я тебе жалію, вовчик!

Вщухли співи.
Згас танець.
Нагулялися. Кінець.
Відбива годину дятел.
Ось і відбулося свято!
Лада видерлась на гірку:
— До побачення! — гука.
Леся, Іра та Марійка,
Ще й Тарасик із Андрійком
Поруч:
— Хай вам путь легка-а!..
Не біда, що трохи тоскно, —
Проводжати завжди так.
В зашпори бере морозко,
Аж цвіте на щічках мак!
Щедрий вечір, чемний вечір
Буде в пам'ятку малечі,
Хоч не раз іще до нас
Прийдуть гості...
— Добрий час!
Добрий час вам.
Щастя-долю!
Щоби мали всього вволю!

За горою пирогів
Не видать, де й тато.
Вчений ворон каркнув:
— Кар!
Та й солодкий ваш узвар!
— На столі, їй-бо, не пусто.
Морква — нам,
А вам — капуста!
— Лада й мама постарались,
Аби всі понаїдались!
— Гарно в дружбі та теплі.
— Хліб — як сонце — на столі!
Ось наїлись.
— До ялинки!!
Заспіваймо, друзі, дзвінко!
— А музики! Де музики? —
Шавкіт. Тявкіт. Гуки-крики.
Дме бурмилко у сопілку.
Крук на скрипці витина.
А зозуля на басолі,
— Ну й троїста!
«Ті-на-на!»
Ще й щиглики на цимбали!
А на бубон — баранець!
Ніжки самі пострибали.
Ну й танець! Хай їм грець!
Замигтіли черевики.
Регіт. Співи. Гуки-крики.
Один тільки вовчик плакав,
Сльози капали на лапу.
Плакав вовчик біля груби:

Віра КАРАСЬОВА
Малюнки В. ЖУРАВЛЯ

МИ З ТАТОМ УЧИМОСЬ

Минулої осені мій тато і я вступили до школи. Я — в перший клас, а тато — в останній. Я — в дитячу школу, а тато — в школу для дорослих. Я запитав тата, чому він, уже такий великий, і теж іде до школи. А він відповів, що тепер у них на заводі дуже складні машини, і коли не вчитимешся, то не зумієш розібратися в них і не зможеш працювати. І тому він вирішив вступити до механічного інституту, а для того, щоб вступити до інституту, треба спочатку закінчити школу. Зрозуміло?

І от ми обидва почали ходити на уроки. Тільки я вранці, о восьмій годині, а тато ввечері, після роботи. Я — щодня, а тато — чотири рази на тиждень.

Раніше тато майже щовечора ходив зі мною гуляти, а тепер йому було ніколи, і я гуляв сам. Але в неділю ми знову пішли вдвох. Ми збирали для мами жовте кленове листя й каштани. Каштани раз у раз падали на траву і на стежки, лускали й розкривалися. Половинка зеленої колючої шкаралупи відлітала вбік, а в другій половинці, наче в колисочці, лежав блискучий коричневий каштанчик.

Потім ми сіли на лавці, і я запитав тата:

— Ти з ким сидиш на парті, з хлопчиком чи з дівчинкою?

— З дівчинкою,— відповів тато.— Тільки тій дівчинці вже сорок років, і в неї вже є маленька онучка.

— А ябеди у вас є?

— Хто? Хто такі?

— Ну ябеди, які все вчителю скаржаться.

— Е ні, таких у нас нема,— одказав мені тато.— Наш клас дуже дружний, усі за одного і один за всіх.

— А в нас є одна ябеда, Едік Кнопкін. Він на кожному уроці на кого-небудь ябеднічає: «Марино Володимирівно, Іванов гумку гризе», «Марино Володимирівно, Тимченко голуба з паперу робить!»

— А що Марина Володимирівна йому каже? — питає тато.

— Марина Володимирівна йому відповідає: «Ти, Кнопкін, будь ласка, займайся своїм уроком, а мені не помагай. Я сама бачу, хто що робить». А він на другому уроці — знову. Ми хочемо його відлупцювати.

— Не варто,— говорить тато.— Од лупцювання ніхто не ставав кращим. Якби в нашому класі завівся ябеда, то ми б з ним не розмовляли.

— Може, й ми так зробимо,— сказав я татові.

У мене з писання були самі четвірки. А одного разу я дуже постарався й одержав п'ять! І сказав про це татові.

— Ото щасливець! — зітхнув тато.— А в мене з математики міцна четвірка, але з писання, тобто за твір, трієчка. Помилки роблю.

— Марина Володимирівна каже: треба більше тренуватися,— порадив я татові.

І тато, мабуть, послухався. За кілька днів приніс величезний кавун і каже:

— Будемо святкувати! Я одержав за твір четвірку. Лише дві коми пропустив.

Ми з мамою їли кавун і раділи.

Іноді бувало, що тато не встигав прийти додому пообідати і прямо з заводу йшов до школи. І тоді я його не бачив цілий день, бо вранці він виходив з дому раніше за мене. Одного разу я так скучив, що вирішив неодмінно прокинутися, коли тато прийде ввечері додому.

І прокинувся. Дивлюсь, у вітальні світиться, тато з мамою вечеряють і тихо розмовляють. Але мені однаково все чути. Мама питає тата:

— Ти чом це сьогодні невеселий, може, схопив двійку?

— Ні,— одказує тато,— двійки не схопив, але дістав зауваження за поведінку.

— Ов-ва! — здивувалася мама.— Що ж ти там накоїв? Паперових голубів пускав на уроці?

Тато їй відповідає:

— Тобі смішки, а мені неприємно. Вчителька математики викликала мого приятеля, Петра Івановича Сизова, до дошки. Він помилився, і я йому підказав. А вчителька покивала головою: «Товаришу, і як вам не соромно! Ви ж заважаєте людині думати!»

Тут я забув, що маю вже спати, й гукнув.

— Марина Володимирівна теж так каже: «Хто підказує, той не помагає, а тільки заплутує!»

— Але то я зовсім ненавмисне,— виправдався тато й підійшов до мене поздоровкатись.

А мама сказала:

— Одинадцята година, а дитина ще не спить! Та що це таке!..

Перед Новим роком ми закінчили буквар і почали читати другу книжку. А тато за цей час, певне, сто нових книжок прочитав! Він читав і вночі. Я бачив, коли прокидався: горить світло, на лампу мамину хустку накинуто, щоб нам не заважало, а тато все читає.

Навесні я перейшов до другого класу, а в тата почалися екзамени. І він жодного екзамена не боявся, бо все знав. Тільки перед твором забоявся:

— А що, як нароблю помилок і одержу двійку?..

Вранці тато надів білу сорочку і новий сірий костюм. Мама йому сказала: «Ні пуху, ні пера» і поклала в кишеню п'ятачок, це щоб все було гаразд.

Того дня у мами був вихідний. Ми прибрали в кімнатах, зварили обід і вийшли на подвір'я зустрічати тата. Довго ждали. Та от бачимо — йде. І показує чотири пальці. Четвірка!

Мама каже:

— От і гаразд. Я дуже за тебе рада.

І я теж був радий, бо четвірка — то добра оцінка.

Потім були інші екзамени. Тато геть усі склав і одержав атестат.

А тепер знову осінь. Знову падає жовте листя. Постукують і полускують каштани. Тільки я вчуся вже в другому класі. А мій тато вступив до інституту, і тепер він уже не школяр, а студент.

Переклав з російської О. ПАРХОМЕНКО

Спиридон ВАНГЕЛІ
Малюнки Ю. КРИГИ

СНІГОВІ БАБИ, ДІДИ Й ОНУЧАТА

Гугуце все дивився й дивився, як падають сніжинки, і йому здавалося, що він бачить білих кізочок, овечок, а потім привидились йому зайці, білі ведмеді і навіть білі тигри.

Гугуце зняв рукавички, перемішав білих кізочок, овечок, зайців, тигрів, ведмедів і зліпив снігову бабу. Гарна баба вийшла.

Тоді Гугуце зліпив їй ще й снігового діда, щоб їм удвох було веселіше. А потім одне за одним з'явилися снігові дитинчата-онучата.

Сусідські хлопчики й дівчатка побачили снігову сімейку в Гугуциному дворі й заходились і собі ліпити снігових баб, дідів та дітей...

Пізно ввечері, коли люди лягали спати, снігові баби, діди й онучата вчилися ходити, а опівночі цілими родинами приходили одні до одних у гості і дарували сніговій дітлашні крижані бурульки.

Отак жили б вони й досі, якби не птахи.

— Пхе! — кричали вони. — Ви не справжні діди, баби й онучата. Ви ж хліба не їсте і нам не даєте! Ви звичайнісінькі опудала!

Снігові діди, баби й онучата страшенно дивувалися й не знали, чого тим капосним птахам треба.

— У людей є хліб, — цвірінькали пташки, — а у вас, у опудал, ані крихти. Люди орють, сіють. А ви?

— А що ж нам орати? Сніг чи що? — дивувалися снігові діди. А сіяти? Теж сніг?

— От лишенько! — бубоніли снігові баби. — Каструлі нам просто на голови понатягували, а з чого кашу варити, навіть не показали. Якби у нас було зерно, то ми б і пташок нагодували — і тоді б вони не цвірінькали казна що над головами.

Снігові діди почали слати один одному телеграми: «Гугуце — роззява. Його друзі — недотепи».

Ні Гугуце, ні його товариші ніяк не могли зрозуміти, що від них хочуть ці снігові діди, баби й дитинчата, і кожному під ліву руку застромили по вінику. Двори великі, хай собі метуть, як їм робити нема чого.

А пташки ніби чекали цього. Вони накликали родичів із сусідніх сіл, щоб гуртом ще дужче позбиткуватися над сніговими бабами, дідами й онучатами.

Кружляють зграєю над ними, дражняться, зловтішаються. І тоді урвався терпець сніговим бабам, дідам та онукам.

Як тільки стемніло, вони зчинили бучу, тільки ті, кого зліпили із снігових зайців, поховалися з переляку в комори, а всі інші хоробро рушили у двір Гугуце.

Снігові діди сердито вимахували віниками. Снігові баби та снігові дитинчата тримали в руках миски й каструлі.

Вони обложили Гугуцину хату з усіх боків. Загавкав собака. Засвітилося. Батько з матір'ю подивились у вікно і нічого не помітили, але Гугуце визирнув і зрозумів усе.

Він вискочив у сіни, хляпнув засувом і грізно запитав крізь шпарину:

— Чого вам треба?

...А вранці снігові баби, діди й дитинчата, ніби й нічого не сталося, стояли собі по своїх дворах... тільки біля кожного з них на снігу хтось насипав зерна і хлібних крихт.

Переклала з молдавської В. ЗАПОРОЖЕЦЬ

Тамара КОЛОМІЄЦЬ

ЗИМА НА ВОЗІ

Подивіться — по дорозі
Торохтить зима на возі.
Мотузяні віжки смиче,
Хуртовину в поміч кличе.
А тим часом хуртовині
Славно спиться на перині.
Нагулялась на весіллі
В молодої заметілі.
Нагулялась, натомилась,
Спать надовго завалилась,
Цілий місяць по дорозі
Торохтить зима на возі,
Мотузяні віжки смиче,
Хуртовину марно кличе.

ДУЖЕ ВАЖЛИВО

Віктор ГОНЧАРЕНКО

Малюнки А. ЖУКОВСЬКОГО

Усі діти, а найдужче хлопчики, дуже люблять авіацію. Я теж люблю літати на літаках і планерах. Довідавшись про те, що я майстер спорту, жовтенята часто запрошують мене у школу і просять розповісти «про різні випадки». Багато хлопчиків запитують, як стати льотчиком або космонавтом. Дехто думає, що до цього не треба готуватися заздалегідь, або готуватися лише тоді, коли виростеш і вчитимешся в старших класах школи. От якраз це зовсім не так.

Не вірите?

От послухайте.

ГУДЗИК

Я теж колись був маленьким і любив пустувати. Коли я приходив додому з одірваними гудзиками, мама й бабуня дуже сердилися:

— Знову з Миколкою борюкався? Знову гудзики «з м'ясом» повідлітали?! От тепер сам і пришивай їх!

— Ну що ви хвилюєтесь? — заспокоював я їх. — Гудзик — це ж дрібниця, можна без нього обійтися, зовсім непомітно...

Ну от скажіть, нащо його, цього гудзика, пришивати, коли ми завтра знову будемо з Микол-

кою гратися в розбійників, і гудзик знову обов'язково відірветься?

Ось так я змалку звик вважати, що гудзик — це дрібниця.

А коли виріс, то сталося зі мною таке, що згадав я і маму і бабуню. А було це ось як.

Усі льотчики стрибають з парашутом, тренуються, щоб кожної хвилини, коли це потрібно буде, вміти спуститися на парашуті. Прийшла і моя черга стрибати.

Був тоді такий літак — «кукурузник» називався. У війну він дуже дошкуляв фашистам. Літак зовсім маленький — всього двоє людей на ньому піднімалося — пілот і штурман. А бомби — під крильми чіпляли. Прилетить він уночі до німців, вимкне мотор і тихенько скидає на них бомби. Фашисти нічого не можуть зрозуміти: ніякого звуку нечутно, а бомби навколо вибухають. Дуже вони ненавиділи цей літак, і всім своїм льотчикам давали наказ знищувати «кукурузники». Фашистські льотчики вранці вилітають, шукають цих літаків, а знайти ніяк не можуть, ніде їх не видно. А наші льотчики сховали свої літаки в кукурудзі і сидять собі, глузують із фашистів. Ось тому і назвали ці літаки «кукурузниками».

Так от, підійшов я до літака, надів парашут, заліз у передню кабіну, а льотчик у задній сидить, підморгнув мені і каже:

— Ну, летимо?

— Летимо! — кажу.

Дав льотчик газу, і ми полетіли.

Піднявся льотчик над аеродромом аж на 800 метрів вгору, зняв газ і командує: «Вилазь!»

Я виліз із кабіни, став на крило і, щоб мене повітрям не здмухнуло, рукою за задню кабіну тримаюсь. А льотчик глянув на мене і запитав:

— А, чому у тебе на рукаві комбінезона гудзика немає?

— Не помітив, як відірвався, — відказав я і додав: — Та це ж дрібниця!

— Ну гаразд,— незадоволено похитав він головою й крикнув: — Пішов!

— Єсть пішов! — відповів я і ступив з крила вниз. Смикнув за кільце, парашут відкрився, і я перестав падати. Спускаюся собі вниз, співаю. Тільки раптом помічаю, що вітер починає дужчати і мене, мов на парусі, до самого краю аеродрому зносить. Розвернувся я за вітром, п'ятки поруч поставив, приземлився і на бік упав, щоб удар був не дуже сильний. А вітер підхопив купол парашута і по землі мене тягне. Я за стропи тягну знизу, щоб купол «погасити». Та зразу мені не вдалося це зробити, метрів сто я на боці «проїхав».

Та ось купол на землі розстелився. Піднявся я і помітив, що вся ліва рука у мене скривавлена. Що таке?

І тут я зрозумів, що поки мене по землі тягло, рукав без гудзика закасався, і я навіть не помітив, як обдер усю руку об камінці і бур'ян.

Дрібниця, думаю, минеться!

Тільки так скоро не минулося. Назавтра рука розпухла, ранки загноїлися, і я весь місяць не

літав, поки не одужав. Так прикро було: у нас саме повітряний парад, усі мої друзі літають, повітряний пілотаж показують. Люди дивляться, захоплюються, аплодують. А я сиджу на землі з забинтованою рукою і заздрю. І все через якогось нікчемного гудзика.

А може й не нікчемного? Коли б у мене під час стрибка гудзик був на місці , хіба я сидів би зараз на землі?

Відтоді я переконався, що гудзик — це не дрібниця. А ви як думаєте?

ДИСЦИПЛІНА

На Україні є гарне, зелене місто Суми. Тут планеристи провадять свої всесоюзні змагання. Багато планерів прилітало туди з усіх кінців країни. І Неля Орлова теж прилетіла на своєму великому сріблястому планері. Аж зі Львова. Вона, звичайно, не знала, що в невеликому селі під Сумами жив восьмирічний хлопчик, веснянкуватий такий, симпатичний, але дуже неслухняний. Учителька скаже йому: «Петю, не галасуй!», а він ще голосніше кричить. Або мама просить води гусятам налити в миску, а він — навпаки — навіть ту, що була в мисці, виллє. Може, він того на гусей сердитий був, що прізвище його було Гусак? Не знаю. Тільки недисциплінований він був, це точно.

Але Неля всього цього не знала, вона полетіла разом з усіма планеристами по маршруту. Із Сум у Конотоп і назад треба було прилетіти. А ви ж знаєте, що планер не має мотора, і пролетіти на ньому такий маршрут нелегко, треба великого вміння і майстерності. Та все обійшлося добре, і Неля верталася з Конотопа в Суми, коли раптом на її путі встала величезна грозова хмара. А гроза для планера дуже небезпечна.

Що робити? Доведеться сідати, переждати грозу, а потім за планером з аеродрому прилетить літак і на буксирі його додому притягне.

Неля вибрала великий вигін біля села, ніяких на ньому перешкод не було, тільки гуси пасуться та хлопчаки у футбола грають. Неля спустилася над вигоном і кричить у віконечко кабіни:

— Хлопці, розбігайтесь, я сідатиму.

Дивиться вниз і бачить, що зрозуміли її хлопці, кинулися навсібіч і навіть гусей на край поля погнали. А гроза вже наближається. Неля розвернулася проти вітру, випустила повітряні гальма — і мерщій на посадку. Краєчком ока бачить, як хлопчаки стоять осторонь і руками махають.

І раптом з їхнього гурту вибігає один хлопчак і кидається навперейми планеру. Хлопці йому щось кричать, зупинити хочуть, а він не слухає і мчить чимдуж.

Ви уже, мабуть, здогадалися, що це був Петя Гусак. Чи то він хотів показати, що може швидше планера бігти, чи так собі, заради пустощів. Тільки закінчилося все це дуже зле. Вискочив Петя на середину поля, а планер мчить просто на нього, та великий такий, що й утікати від нього нема куди. Петя страшенно розгубився, зупинився раптом і не своїм голосом закричав: «Ма-ма!»

А Неля бачить перед собою хлопчика, та вдіяти нічого не може, бо немає у неї висоти, щоб можна було звернути вбік. В останню хвилину крутнула вона кермо ліворуч. Планер враз зашпортнувся крилом у землю, перед самим Петьковим носом схарапудився, як кінь, і звалився на землю.

Дивиться Петя — хвіст од планера відлетів, крило тріснуло... Потім гуркіт ущух, і з кабіни вилазить дівчина-планеристка і сльози у неї на очах.

— Що ж ти накоїв? — запитує вона Петю, а той від страху і ворухнутися не може.

— Ех ти... — тільки й могла сказати вона.

Підбігли хлопчаки, накинулись на Петю, бити хотіли. А Неля підійшла і каже:

— Не треба, хлопці, не варто... Хіба він зрозуміє?

— Авжеж, не зрозуміє! — згодились хлопчики. — Він і в школі такий, нікого не слухає. А ще задається, каже, що льотчиком буде...

— Хто? Ти — льотчиком? — зневажливо глянула Неля на Петю. — Та таких недисциплінованих у авіацію і на версту не підпускають!

Тут Петя не витримав, заплакав.

— Я... Я... Я більше н-не б-буду!..

— Ех ти,— докірливо похитала Неля головою,— через тебе такий гарний планер поламала, у змаганнях тепер не братиму участі. Добре, що так закінчилося, а то і вбити тебе могла...

Петя заплакав ще дужче і побіг додому. Не бачив він, як надвечір із Сум приїхала машина, як вантажили на неї розбитий планер і як знову плакала Неля...

От такий, діти, був випадок. Давно це було.

А недавно приходжу я на аеродром, бачу — стоять у строю молоді хлопці, які прийшли вчитися на планеристів. І серед них — один смішний такий, веснянкуватий хлопець. Але очі серйозні, губи міцно стулені.

— Ти хто? — питаю.

— Курсант Петро Гусак! — відповідає чітко.

— Звідки я твоє прізвище знаю? — здивувався я.

— То це ж я тоді в Сумах... — знітився він, — планер Нелі...

— А-а,— згадав я.— То як же ти після цього посмів у авіацію?

— А я все зрозумів,— відповів він, — тепер у мене з дисципліною все гаразд, можете не сумніватися.

І приємно мені, скажу вам по секрету, що Петя тепер зовсім інший і літає чудово. Значить, якщо хочете льотчиками і космонавтами стати, то готуйтеся до цього раніше, вже сьогодні.

З російської.

МИ МАЛЮЄМО ЗИМУ

«Зима». Ігор ДЕМЕНТЬЄВ, МРСР, селище Дрокія.

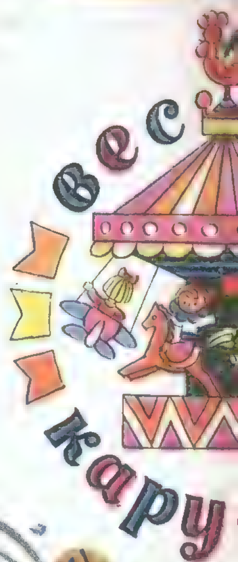
«Пташина їдальня». Лариса КУЖЕЛЮК, м. Ківерці Волинської області.

Євген ЛЕТЮК

КОНІ І ПОНІ

— Прокатайте мене на коні!
— Не на коні, — кажуть, — на конях.
— Прокатайте мене на понях!
— Не на понях, — кажуть, — на поні.
Бо поні маленька кожна,
Відмінювати їх не можна.

Василь ЗАЄЦЬ

НОВОРІЧНА ЛІЧИЛКА

Сніговію, снігограю,
Зупини сніжинок зграю,
Щоб морозко не блукав
Та до нас мерщій попав,
Подарунки розділив,
За лічилку похвалив.

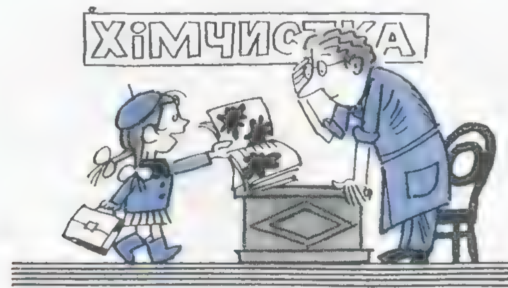
У НОТНІЙ КРАМНИЦІ

Зайшли до крамниці еноти,
Питають еноти:
— Є ноти?
Потрібні нам обов'язково
Ласкаві пісні колискові,
Бо вже третю ніч енотяти
Не можем без пісні приспати.

НІСЕНІТНИЦЯ

Їхав віз через ліс,
Нісенітницю віз.
І були на тім возі:
Три свині у горосі,
Жабенята й лелеки,
Три барани з аптеки,
Три в'юни в очереті,
Три слони у буфеті,
Та овечок три пари,
Та вовки із кошари,
Три кози у капусті,
Три коти у відпустці,
А три мишки й три кішки
Біля воза йшли пішки.

Малюнки В. ГОНЧАРОВА,
А. ВАСИЛЕНКА
та Й. КОГАНА

— Виведіть, будь ласка, плями.

—Та що ти, тату! То я показував, що дві п'ятірки одержав.

На підпис.

Світлана КОРСУН

ГОРИ, «ЗІРОЧКО»!

Малюнки М. КИРИЧЕНКА

Жовтенятський клуб «Зірочка», який створили піонери при Дуньковицькій школі, має такий девіз: «Жовтенята завжди вчаться і живуть за таким законом: один за всіх,— всі за одного».

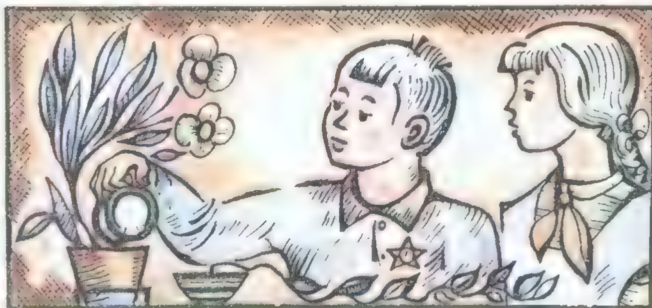
Коли голова ради дружини Ганна Мондик прийшла до першокласників і сказала їм про жовтенятський клуб «Зірочка», Василько одразу вирішив записатися до секції «Олімпієць». Адже там навчатимуть грати в теніс і футбол, бути спритним, вмілим, загартованим. А дівчатка, звісно, відразу до «Козачка» записалися. Того, хто любив співати й танцювати, охоче приймали саме до цієї секції. А в секції «Гвоздика» жовтенят навчали вирощувати квіти, розповідали багато дивовижного про життя рослин, радили, як збирати колекції і робити гербарії.

Тут уже так повелося: 24 травня, коли випускники прощалися зі школою, вони передавали горщики з кімнатними квітами, свої клумби і грядки на пришкільній ділянці першокласникам. Жовтенята дуже пишалися таким дорученням. Адже Дуньковицька восьмирічна школа на все Закарпаття своїми квітами славиться. Ці квіти на виставках і в Ужгороді, і в Києві побували. Хіба ж можна, щоб стали вони тепер гірші, коли жовтенятам їх вирощувати доручили?

Звичайно, не можна! І так в усьому намагаються жовтенята від піонерів не відставати. Ходили юннати до радгоспу імені Мічуріна допомагати виноград і яблука збирати — жовтенята разом з ними. Всі, як один прийшли. Вирішили піонери у школі виноградник посадити — жовтенята знову просять: «Ми вам теж допомагати хочемо». І так працювали дружно: вже й обрізати виноград навчилися, і підв'язували лози, і сорти чудово розпізнають. Як досвідчені виноградарі. А то було лікарські рослини збирали, а потім здавали до аптеки. Ліси у Закарпатті мальовничі: стільки квітів, ягід, грибів. Жовтенята кожну стежинку тут знають. Адже не раз з Васильковою старшою сестрою Марічкою до лісу ходили. Вона й навчила жовтенят таємниці кожної лікарської рослинки розпізнавати.

Важко тваринам узимку: все навколо глибоким снігом вкрите. Як тут корм знайдеш? Значить, хто повинен тут на допомогу прийти? Жовтенята! Адже ж недарма їх друзями природи називають. Василько сам бачив, як олень, гордо піднявши роги, на галявину вийшов. Копитами сніг розривав, розривав. Та де там ту траву знайдеш? Потім на березовий віник і сіль натрапив, що їх жовтенята в лісі залишили. Лизнув солі, яка на стовпчику лежала, березових гілочок пожував — аж повеселішав. Що ж ви думали: виручають оленів узимку ці солонці і віннчки. А там не за горами і свято «Пташина ялинка». Ще з осені готують жовтенята разом з піонерами харч для пташок, що лишилися зимувати в карпатських лісах. А потім несуть улюблені пташині ласощі: коноплі, насіння кавунів до лісу. Там їдальні для птахів влаштовують.

Обирають для цього пухнасту високу ялину. На ній кілька годівничок повісять і тоді вже птахів у гості чекають. Прилетять чубаті омелюхи, веселі синички, галасливі горобці — ялинка враз ніби живими іграшками прикраситься. Справжня тобі пташина ялинка! Пташки сідають і радісно щебечуть — за ласощі дякують. А закінчується свято веселим «пташиним концертом», який влаштовують тут, у лісі. Жовтенята вірші читають про птахів, пісні співають.

Швидко пролітає зима з холодними вітрами, високими білими заметами — і нове свято жовтенятам Дуньковицької школи приносить. Свято перелітних птахів. Під керівництвом семикласників і вчительки біології Софії Петрівни Дуфинець майструють вони шпаківні і синичники. Бо з дня на день повернуться з вирію птахи. І треба їх гостинно зустріти.

Побажаємо ж «Зірочці» нових, хороших добрих справ у майбутньому!

Гори-гори ясно, щоб уже не згасла.

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ

ЛЕГЕНДА ПРО ПІОНЕРА

Коли в село прийшли фашисти, Юрко, десятирічний хлопчик, залишився один з матір'ю. Батько й старший брат пішли в Червону Армію.

Німці наказали матері й Юркові перейти в маленьку кімнатку — від городу, а у великій світлиці поселився фашистський офіцер.

Коли Юрко вийшов з кімнати на подвір'я, офіцер сидів на стільчику під деревом й пив каву. Він запитав:

— Як тебе звати, хлопчику?

— Юрко.

— Скільки тобі років?

— Десять.

— Ти піонер?

— Піонер.

— А де ж твій галстук?

— У скрині.

— Чому ж він у скрині? Чому ти його не надіваєш?

— Бо при фашистах галстук не можна надівати. Його треба берегти, поки наші прийдуть.

Офіцер зблід. Руки в нього затремтіли. Але він, стримавши себе, сказав:

— Візьми цукерку.

— Не можу взяти від вас цукерки...

— Чому?

— Бо ненавиджу вас, фашистів.

Офіцер дивився на хлопчика широко відкритими очима. Він поставив на столик чашку з кавою й підвівся.

— А що б ти зробив, якби я дав тобі свій пістолет, Юрку?

— Заряджений?

— Так, заряджений.

— Убив би вас.

Офіцер тремтячими руками витяг з кобури пістолет і вистрелив хлопцеві в груди.

Невідомо від кого — може, від дуба, під яким загинув хлопець — слова Юрка і офіцера передавали з уст в уста, як легенду. І ніхто не сказав: мовчав би, хлопче, навіщо сам відкрив груди перед ворожею кулею. У кожного, хто слухав розповідь про Юркову смерть, сильніше билось серце.

«Пам'ятник героям-односельчанам». Василько ГНОПКО, Тернопільська область.

Тетяна СКАБАРД
Малюнок В. МЕЛЬНИЧЕНКО

СНІГУ, СНІГУ...

Снігу, снігу коло хати,
Нумо стежку вимітати!

Доберемося до схилу,
Там фортецю зробим білу.

Із валами та ярами,
Перелазами, дворами,

Із льодовими палатами,
Із бійницями, з гарматами,
Ой же весело!

Віктор КАВА

Малюнок А. ВАСИЛЕНКА

САШКОВЕ ПЕРЕЖИВАННЯ

Щойно батько і мати ступили на поріг, як Сашко підхопився з-за столу і з розгорнутим задачником підбіг до них.

— Ось — задача. Не виходить...

Мати поставила авоську з хлібом та помідорами по один бік дверей, батько — портфеля — по другий бік. І обоє, не роздягаючися, сіли за стіл, схилились над задачею. Сашко вмостився навпроти. Весь його вигляд ніби промовляв: «Ну-ну, побачимо, як вона у вас вийде, ця поганюча задача...»

Минуло хвилин з п'ятнадцять. Вже батько геть перекуйовдив свого чорного чуба, а мати списала два аркуші паперу й наставила на щоках чорнильних плям, а задачу мовби хто закляв.

— Ну й дають вам прикурити по математиці, — зиркнув батько на сина.

—А Сашко... похилив голову, і з його очей — кап, кап, кап...

Батько легенько штовхнув матір ліктем, показав на Сашка—бач, як переживає, що не виходить задача... А ще торік, у першому класі, з легким серцем лишав задачника і гнав на вулицю...

— Синку, — лагідно мовила мати, — та ти не переживай, все одно ми її гуртом з твоєю поміччю, звичайно, розлущимо. Ось підсовуйся-но ближче!

Сашко розмазав сльози кулаком.

— Та я не того... Мені гулять хочеться... Он надворі темніє, а ви й досі з задачею морочитеся!..

ПРИГОДИ ЛИСЕНЯТКА

Олександр БРОДСЬКИЙ

Малюнок О. ЖИВОТКОВА

Тільки-но зійшло сонце, а лиска вже зібралася на лови.

— Гляди, не виходь з хати! — наказує вона синкові. — Я незабаром повернуся.

Не встигла лиска одійти від дому, як лисенятко вже за порогом. Побачило метелика й погналося за ним. Метелик — на галявку, і лисенятко на галявку. Метелик — у дубнячок, і лисенятко в дубнячок. Бігало, бігало за метеликом і не помітило, як опинилося в зовсім глухому, незнайомому місці.

Аж чує десь поблизу: кра-а! кра-а! кра-а!

«Ворон! — зраділо лисенятко. — Він усюди літає, він мене й виведе звідси». Дивиться, придивляється, а ніякого ворона не бачить. На гілці сидить якийсь пташок і насмішкувато позирає.

Похнюпилося лисенятко. Побрело далі. Чує — позаду жабка заквакала.

«Жабка? Звідки їй тут взятися?» — дивує лисенятко.

А жабка вже попереду квакає. Лисенятко повело вухом. От яка жабка витівниця! — вже квакає зліва, а тоді — праворуч.

«Нічого не розумію! — сердиться лисенятко. — Чи то чотири жабки в лісі з'явилося, чи... якась жабка літаюча!»

І тільки лисенятко так подумало, як зовсім близенько задзижчала пилка. Лисенятко нашорошилось.

«Що тут робить? Раз пилка, значить — люди. Побачать мене — не минути лиха!»

Причаїлося за кущами, поворухнутись боїться. Коли бачить на гіллячці той самий пташок сидить і знову насмішкувато на нього позирає. Пташок пурхнув з гілки і в ту ж мить песик — як загавкає!

Тут лисенятко злякалося не на жарт. Кинулося навтьоки, не розбирає дороги, та в сосну—бах! Гуля враз і вискочила на лобі. Аж в очах потемніло. Боїться і очі розплющити...

А песик, як на те, вгорі, поміж гілля знову як загавкає! Що таке? Як він там опинився так швидко?

Страшнувато лисеняткові, одначе цікавість його взяла. Розплющило одне око. Бачить — на гіллячці знайомий пташок сидить. Але вже з жалем та співчуттям на нього дивиться.

«Один він мене жаліє»,—вирішило лисенятко й розповіло пташкові, що з ним у лісі приключилося.

— Ех ти, дурнику, дурнику! — засміявся пташок. — Ніякого песика й близько не було. І пилкою ніхто не пиляв. І ворона не було, і жабки. Це все — я!

— Як, ти? — аж підстрибнуло лисенятко з подиву.

— Ми, шпачки, — а це саме і був шпачок, — великі майстри переймати чужі голоси. Ось послухай.

І шпачок заскрипів, як колеса у возі, занявкав, як кицька, засвистів, як хлопчисько, знову закрякав, як ворон...

Тут лисенятко згадало про домівку, про свою маму: мабуть, вона вже повернулася, а його немає.

Хоч дуже кортіло лисеняткові погомоніти із шпачком, та він розпитав у нього дорогу й хутчіш побіг додому.

Переклала з російської Г. ДЕМЧЕНКО

Микола БІЛКУН

Малюнки А. ЛЕВИЧА

ПОТАПЧИК І МИНЬКА

Новий дім почав швидко заселятись.

В'їздили туди дядечки і тітоньки; дідусі й бабусі і, звичайно — багато-багато дітей. Старші братики і молодші сестрички, старші сестрички і молодші братики і просто малюки без братиків і сестричок.

І якщо дорослі знайомились між собою досить швидко, то діти поки що соромились одні одних, зиркали спід лоба, придивлялись.

На третьому поверсі на балкон вибігла маленька дівчинка з іграшковим ведмедиком у руках.

І дівчинка і ведмедик були охайненькі, чепурні. У дівчинки на голові красувався блакитний бант, у ведмедика — червоний на шиї.

І одразу ж на сусідньому балконі, теж на третьому поверсі, з'явився хлопчик. Теж з іграшковим ведмедиком у руках.

Хлопчиків ведмедик, видно, бував у бувальцях, бо мав він лише одне око і одне вухо.

Хлопчика не назвеш охайним, замазура замазурою.

Але дівчинці все одно хотілося з ним познайомитись, дізнатись, як його звати. Тільки вона не знала, як це зробити, соромилась.

І хлопчик соромився.

Хто його знає, може він соромився того, що вискочив таким нечупарою?

Не розгубився тільки дівчинчин ведмедик. Він раптом сказав тоненьким дівчачим голоском:

— А мене звуть Потапчиком!

— А мене — Минькою, — озвався безвухий хлопчачим баском.

— А ти ходиш у дитячий садок?

— Ні, я його залишаю дома, — відповів раптом хлопчик.

Дівчинка засміялася:

— Я не тебе питаю, а Миньку.

— А тебе де купили? — і собі запитав Минька.

— Мама мене купила в дитячому магазині «Казка», — відповів Потапчик.

— Чия мама? — хитро блиснув оченятами хлопчик. — Потапчикова, чи твоя?

— Моя, — тихо відповіла дівчинка, страшенно засоромившись. Але тепер розмова вже не припинялася. Коли соромились діти, розмовляли ведмедики.

— Як тебе звати?

— Я ж казала ... казав — Потапчик.

— Ні, тебе!

— Оксанкою... А тебе?

— Мене Грицем.

Через півгодини Оксанка з Грицем уже гралися на пісочку, а ведмедики лежали кожен на своєму балконі. Лежали мовчки. Не розмовляли.

Микола СИНГАЇВСЬКИЙ

РАХМАТ

Повні соку,
Повні сонця,
Виноградні гронця.
Ми приїхали у гості
У країну сонця.

Тут живе
Мій друг чорнявий,
А його ім'я Лазіс.
І вітання піонерські
З України я привіз.

Він показував нам гори
В шапках білих снігових.
Показав Аральське море
У пустелях вікових.

У степах працюють люди,
Там бавовники ростуть.
А верблюди-трудолюби
Караванами бредуть.

Там арики, наче ріки,
Принесли у степ води.
На пісках уже навіки
Заквітчалися сади.

І солодкими плодами
Частував мене мій друг.
Ой, не скажеш тут словами
Про гранати,
Про урюк.

Смакували ми досита
Солодющий виноград.
Я сказав дружку: Спасибі!
Друг сказав мені: Рахмат!

КАЛЕНДАР ПРИРОДИ

СІЧЕНЬ

Настала справжня зима. Мороз скував річки та ставки. Немов у казковому чертозі, чисто і святково в лісі. Тихо навколо. Та це тільки здається, що життя в лісі завмерло. Онде із снігової теплої нірки вискочив заєць. Пустунка-білочка вибрала із своїх запасів шишку і жбурнула у довговухого. З хащі вийшов, вкритий памороззю, лось, попрямував до стіжка сіна. Солодко спить у затишному кубельці борсук. Задзвеніла в чистому морозному повітрі пісня жительки наших лісів, великої синиці. На стовбурі сосни вибиває дріб строкатий дятел, вишукує у корі личинки комах. А біля людських осель метушаться горобці, поважно походжають ворони і галки. Хазяйнує зима в лісі і в полі.

Спочиває земля під сніговою ковдрою. В колгоспах, радгоспах у січні місяці люди не гають часу. Онде повезли в поле щити для снігозатримання, бо земля потребує вологи. У колгоспних коморах відбирають насіння для посівів. В майстернях ремонтують сільськогосподарські машини. А скільки роботи на тваринницьких фермах! Треба доглядати худобу. А тут ще клопіт: у колгоспний садок унадилися зайці, гризуть дерева. Слід обмотати стовбури солом'яними матами. Кипить робота на селі, адже зима — пора турбот про майбутній урожай.

ПРИКАЗКИ

Багато снігу — багато хліба.

Хто про землю дбає, вона тому повертає.

ЛЮБІ ДРУЗІ!

З усіх куточків нашої країни жовтенята надсилають свої малюнки. Їх тисячі. І якщо їх продивитися усі одразу, матимемо захоплюючий фільм про життя дітей нашої країни

Цього року ми знов оголошуємо конкурс на кращий малюнок. Девіз конкурсу — ДЕНЬ, ЩО ЗАПАМ'ЯТАВСЯ.

В кожної людини бувають такі дні. Це і свято, і цікава подія в школі, відкриття у вашому місті нової школи, театру, поштамту тощо. А хіба день, коли ти з батьком і матір'ю був у лісі на прогулянці, не запам'ятається? А поїздка до бабусі? А екскурсія на завод, у музей, на виставку? А коли по радіо ви почули про нове досягнення наших учених — хіба це не радість для усіх? Хіба такий день забудеться?

Багато хорошого твориться навколо. Те, що вас найбільше здивувало, зачарувало і те, що запам'яталося — намалюйте і надішліть нам.

Чекаємо ваших малюнків.

КНИЖКОВА ПОЛИЧКА

Закінчилося перше півріччя навчального року, у табелях стоять гарні оцінки, і можна

Друже! Щодня ти зустрічаєшся з багатьма людьми. У школі — з учителями, на вулиці — з будівельниками, котрі спорудили будинок, у якому ти живеш, з колгоспниками, які виростили для тебе хліб на ланах, з пекарями, які спекли його — рум'яний, смачний, з лікарями, які стоять на сторожі твого здоров'я, з моряками, робітниками, доярками, льотчиками.

Це і твої батьки, старші брати й сестри, сусіди, знайомі і зовсім незнайомі люди, яких ти ще не зустрічав, але може згодом зустрінеш.

Кожен з них віддає тобі частину свого вміння, своїх знань, свого серця, силу своїх роботящих рук.

І сьогодні, напередодні Нового року, не забудь привітати їх з наступаючим святом, подякувати їм за їхню самовіддану працю, побажати успіхів у Новому році!

«Барвінок» одержує чимало листів, де жовтенята й піонери пишуть про цікавих, заслужених людей. Ось і сьогодні вміщуємо листа учениці 4-го класу Ніни Шуст із села Галиці на Чернігівщині.

«Дорогий лікарю ніжинської лікарні Петре Васильовичу Суслов! Ви мені повернули здоров'я. І от я хочу побажати Вам щастя, здоров'я й успіхів у Вашій роботі.

І хочу також Вам побажати: рятуйте іще багато людей».

«Барвінок» хоче, щоб і ти, друже, написав про цікавих людей праці, які живуть поруч.

ТЕЛЕГРАМА

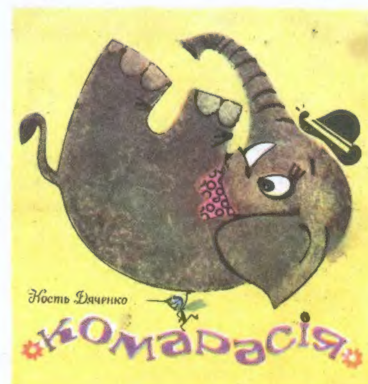
ПОШТА

З НОВИМ РОКОМ

тепер погратись, пожартувати, посміятися. На книжковій полиці багато забавних книжок, і чи не найновіша серед них — жартівлива казка поета Костя Дяченка «Комарасія». Розповідається в ній (хочете — вірте, хочете — ні), як комар Землю перекинув. І якби не кмітливі та працьовиті мурашки, хто зна, чим закінчилася б уся ця комарина історія.

Хто любить веселі вірші та жарти, охоче прочитає й книжечку поета Володимира Орлова «Куда девался паровоз?» Його жартівливі казочки примусять декого замислитись. Чи не варто, наприклад, вибачитись, якщо ненароком когось образиш? Або чи не нагадує часом дехто з нас ворону, яка надміру захопилася своїм лихим карканням? І взагалі, чи можна жити без пісень та казок, без сонця і голубого неба над головою, коли навіть заклопотаний паровоз, схвильований співом пташок, може раптом забути про свої важкі обов'язки і звернути з надійного сталевого шляху в зелену гущавину лісу.

Малюнки художників В. Решетова і Г. Ясинського прикрашають ці веселі книжки.

«З Новим роком». Лариса ЄГУРНОВА, м. Горловка.

Обкладинка В. ЛЕГКОБИТА *Макет О. ЖИВОТКОВА*

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).
Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Рік видання сорок шостий.
Виходить раз на місяць.
Рукописи не повертаються.
Адреса редакції: Київ, Пушкінська, 28, Тел. 25-01-75, 24-13-97.

Здано до набору 4. XI. 1972 р. Підписано до друку 1. XII. 1972 р. Формат паперу 60 × 90¹/₈. Фіз. друк. арк. 3. Умовно-друк. арк. 3. Обліково-видавн. арк. 3,59. Тираж 590 000. Зам. 06073.

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

Індекс 74022 **Ціна 10 коп.**